

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és a vasárnapot kivételével.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:
Spacza-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Éves árja 4 kor.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Égész évre . . . . . 5 frt — kr.

Negyedévre . . . . . 1 50 »

Halványon . . . . .

Égész évre . . . . . 3 frt — kr.

Negyedévre . . . . . 1 frt — kr.

Vidékire postán küldve:

Égész évre . . . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . . . 2 50 »

NAGYVÁRAD, november 23.

Hiba a hibában.

A lapok a napokban a belügyminiszternek egy határozatát hozták, a melyben egy róm. kath. vallású férj és ágostai vallású neje ama kérelmét, melynél fogva vallási megegyezés nélkül létrejött házasságukból született és születendő összes gyermekeik egy hiten a kath.-on lehessenek, az 1894. XXXII. t.-cz. 1. §-ra való hivatkozással elutasította.

Ez a határozat, s a körülmények, a melyek azt provokálták sokkal fontosabbak, sem hogy afelett egyszerűen napirendre térhetnénk.

Mert mi foglaltatik ebben a határozatban? Egy nagy lélektani absurdum, az, hogy az a kath. apa kath. meggyőződése ellenére nevelje leányát lutheránusnak, járassa lutheránus iskolába és eltűrje, hogy míg ő a feszület előtt imádkozik, addig leánykája apját az iskolában tanultak értelmében bálvány-imádónak nézze.

Az 1894. évi XXXII. t.-cz.-ek által tehát amelyet a katolikus egyháznak az egyházi házasságjog konfiskálásáért kárpótlás fejében akartak adni, a mult század végétől húzódó vegyesházasságok körüli baj nincsen radikálisan orvosolva. Maga a kompenzáció nagy hiba, mert az egyház nem bocsáthatja áruba szentségeit más téren nyerhető jogokért, de ez a hiba maga is hibában szenved. Hiba van a hibában!

A XXXII. t.-cz. 1. §. világosan kimondja, hogy a gyermekek vallására vonatkozó megegyezések *csak* az esetben

érvényesek, ha a házasság megkötése előtt jönnek létre. És ebben a »csak«-ban van az egyik hiba. Az államnak respektálnia kellene a szülők gyermekeik vallására vonatkozó megegyezését, akár a házasság megkötése előtt, akár után jön létre ez a megegyezés. Mert vegyük a dolgot úgy ahogy áll. Vagy természetjog a szülőknek gyermekeik vallása felől való rendelkezési joga, vagy nem. Ha természetjog, akkor törvénytelen az a törvény rideg §§-ainak békóiba verni, vagy nem, s akkor esztelen volt a »sexum sequitur« elvet feladni.

De ez csak az egyik hiba, van azonban még egy másik is!

Mi katolikusok belenyugodnánk a XXXII. t.-cz. 1. §-ába is, bele a »csak«-ba is, ha az alakszerűségek, amelyek a vegyesházasságból születendő gyermekek vallására vonatkozó megegyezéseiknél megkívánatnak, ezeket a megegyezéseket annyira nehezé, sok esetben csaknem lehetetlenekké nem tennék.

Ezek a felesleges alakiszerűségek pedig a következők: 1-ször, hogy ily vallási megegyezések csak kir. közjegyző, kir. járásbíró, polgármester vagy szolgabíró előtt köthető és 2-ször, hogy ilyen esetekben a jegyesek személyazonosságát mindig két-két a hivatalos közegek által ismert tanuval kell beigazolni.

Sokkal nagyobb terhet rónak ezek a formások a vallási egységre lépni szándékozó jegyesek elé, mint mi első tekintetre gondolnánk. Város helyen természetesen nem annyira, mint faluhelyen. Nagy finanziaális rubrika az vidéken, ahol 8—10 községnek van egy szolgabírója a

két jegyesnek felkerekedni, két olyan tanut keresni, akit az illető hatósági közegek ismer és temérdek fáradsággal annak székhelyére utazni, ahol ki lehetnek annak is téve, hogy a szolgabíró a hozott tanuk által a jegyesek személyazonosságát nem látja igazolva és őket visszadobja, elutasítja.

Ezek a formabeli nehézségek azt eredményezik, hogy különösen vidéken a vegyesházasságra lépő jegyesek azt a jogukat, melynél fogva születendő gyermekeik vallása felett eleve szabadon megegyezhetnek, nem veszik igénybe. Az új rend életbelépte óta a vegyesházasságok óriási nagy perczentje vallási megegyezés, reverzális nélkül kötött meg. Város helyen könnyebben jutnak a házaselek e vallási szerződéshez, mint faluhelyen, de itt is nagyobb a tértvény nélkül kötött házasságok százaléka. Így nálunk Nagyváradon a folyó évben létrejött 63 katolikus-akatholikus vegyes házasság, ebből reverzálissal kötött meg 29, azaz 46%, reverzális nélkül 34, azaz 54%.

Ez a hibának, az egyik hibája, s ez a törvényben gyökeredzik, de van egy másik hibája s ezt a magyar püspöki kar követte el, mikor az egyházpolitikai törvények életbeléptekor a Lambruschini egyezményt hatályon kívül nem helyezte.

Az egyházi házasságjog érvényben létekor hazánk sajátos vallási viszonyainál fogva szükség volt arra, hogy a trienti forma szerint az akatholikus lelkész előtt kötött házasságokat az egyház érvényeseknek *eltűrje*. De az új rend életbeléptekor a kath. egyház érdeke azt hozta volna magával, hogy az ilyen akatholikus lel-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Utam Balatonfüredre.

Írta: DÚS LÁSZLÓ.

Hogyha akkor, amikor a Balaton mellékén harmadizben jártam, követelte volna tőlem valaki a leírást, menten kijelentettem volna, hogy az *lehetetlen*.

Lehetetlen pedig azért, mert az első benyomás a síkföldi emberre leírhatatlan, agyában a képek oly villámszerű gyorsasággal váltakoznak, hogy az első benyomást tulajdonképpen megérteni nem lehet.

A természet, az ő csodás szépségével fellette fukar, úgy tesz, mint a kiváló műveltségű házigazda, ki háza berendezése körül legelő a köznapias tárgyakat mutatja be, hogy azután feltárja szemeink előtt a művészet drága kincseit, melyekkel szemünk betelni képtelen.

Székesfehérvár előtt meglep benünket a velencei tó, de sásos, lapályos környéke csakhamar arról győz meg, hogy a magyarországi nagyobb mocsárhoz érkezünk, melynek kiterjedt volta a művelt kedélyre nyomasztólag hat.

Ettől menekülni törekszünk, ha másképpen nem, behunyjuk szemeinket vagy átnézünk a hátmögött levő Vértes hegyekre és ott kutatjuk a változatosságot.

Lepsényig aztán a dombos, halmos vidék következik, szórakoztatni törekszik kárpótolni a régen elhagyott szöke Dunáért.

Lepsényt elhagyva, mintha emelkednének a halmok, mintha a természet valami szépet akarna mutatni, amit azonban elrejt szemeink előtt addig, míg egyszerre egy hajtásnál, egy partosabb oldalon lerántja a leplet a ködös Balatonról és bemutatja annak nagyszerű panorámáját, de úgy, hogy elbűvölt szemeink még itt is kíváncsian keresték a még szebbet, a még gyönyörűbbet, mert meg vagyunk arról győződve, hogy a természet a sivar homokparton, a gyér fák alatt locsogó habon és az emelkedő homokdombokon kívül nagyobb alkotást is végzett.

A gőzköcsi ezentul egészen Siófokig a Balaton mellett fut úgy annyira, hogy ezt a rengeteg vizet szemünk előtt látjuk folyton anélkül, hogy egyebet látnánk a viziükörnél, az ezen lubiczoló szárnyasoknál, itt-ott ruczaseregnél és a tulparton homályos körvonalakban emelkedő hegyeknél, melyekről első tekintetre nem tudjuk, hogy nem homokhalmok-e?

Majd befut a vonat Siófokra. Én 1883-ban jártam itt legelőször, azóta nem sokat változott a község, mintha csak azt akarná bizonyítani, hogy még mindig nem vagyunk megérve a nyugoti népek alkalmazkodására.

Egy-két vendéglő tűnik fel az újabb időből, ahol már észrevehető a haladás, a közeledés a nyugoti irányzathoz, maga a község maig is a régi, mintha bizonyítani akarná, hogy jobban ragaszkodik néptünk a földhöz, inkább szeret ezzel, mint az idegenekkel bibelődni.

A siófoki állomásról poros, nyárban öntözött kocsit vezet a pályatest mellett a fürdőbe, Siófokra, és a balatoni hajók kikötőjébe. Az út nem hosszú, épen ezért fogat nincsen sehol.

Amikor 1883-ban Siófokon voltam, a fürdőnek hire-hamva sem volt.

Hatalmas homokterület állott itt a Balaton partján, ahol most két hatalmas épület, Hullám és Sió, nagy kiterjedésű park közepén hirdetik, hogy az emberiség nagy alkotásokat emel a szenvedő emberiség részére.

Természetesen — jó drágán.

A fiatal park még nem nyújt elegendő árnyékot, azonban gyönyörű panorámája a Balaton felé így is a legkedveltebb üdülő helylyé teszi.

A Balaton itt felette téres.

Szembem emelkedtek a magasra törő hegyek, melyek egykor boraikról voltak híresek, előttünk áll a Balaton teljes pompájában. A távoli határt vízjáróból szálló fehér köd vonja be mint valami fátyol, a víz maga, szélesében, hasonlít a fehérbe játszó kékes opálhoz, mely a háborgásnál lilaszínűre, majd dühöngése közben iszapos szürkévé válik.

A magyar tenger tükre úgy terül el előttünk, mintha sima lapra fordult volna le az ég s ennek közepéből estenként millió és millió csillagok sugárzanak vissza a magasba.

Itt, főleg itt Siófokon látható a habverés, hallható lágy zsongása a víznek, melyek a kedélyt pihenőre indítják.

A partot izmos kődarabok védelmezik a

kész előtt megkötendő házasságokat éppen olyan nulluna matrimoniumoknak nyilvánítsa, mint a polgári házasságot.

Akkor az a vegyesházasságra lépni szándékozó katolikus fél, ha tudta volna, hogy az akatholikus lelkész előtt kötött házassága valamint a polgári közeg előtt kötött házassága nem lesz szentségi jelleggel bíró házasság, kétszer is meggondolta volna, hogy mit tesz, s a vegyes házasságok legalább is jó háromnegyedrészre kath. részre adott reverzálissal jött volna létre; míg így ama tudatban, hogy az akatholikus lelkész előtt megkötött házasság is csak oly érvényes, mint a kath. előtt kötött, egész könnyen odahagyja vallása szentségi házasságát és megy az akatholikus lelkész elé esküdni. Itt aztán a protestáns lelkészeknek tág terük nyílik a prozelitálkodásra. Kapacitálják és reverzálissal vesznek tőle, itt nálunk Váradon a f évben eddig öt vegyes házasságot kötöttek meg a protestáns egyház részére adott reverzálissal, közöttük két katolikus-akatholikus vegyesházasságot.

Vegyük ezekhez hozzá azt a körülményt, hogy a kath. részre adott reverzális nélkül létrejött házasságok kizárólag a protestáns lelkészek előtt kötöttek meg, mivel a kath. lelkészeknek a tértvény felmutatása nélkül az ilyen vegyes házasságra lépni szándékozó jegyeseket nem is szabad kihirdetniök s így a különben is inséges kath. alsópapság az új rend életbelépte óta ezen a réven is tetemes jövedelemtől esik el.

Ez a hibának a második hibája!

Igy mérlegelve a dolgok állását, indokoltnak és nagyon helyén valónak kell találnunk a kath. alsó papságnak azt a tervbe vett országos akcióját, melyet a gyermek vallására vonatkozó megegyezések körüli formaiasságoknak, a melyek az óriási kath. vívmánynak kürtölt XXXII. t. cz.-et különben is illuzoriussá teszik eltörlése végett indítani készül.

Hisszük, hogy az ülésezni készülő magas püspöki kar is foglalkozni fog e kér-

déssel és méltóképpen fogja elbírálni a dolgot a Lambruschini egyezményvel együtt.

Az új Ház.

(—r.) Folyó hó 25-én tartja első ülését a nemzet akaratóból — vagy talán inkább a Bánffy erőszakoskodásából? — létrejött t. Ház. — Életének tartamára ki tudna csak megközelítő jóslatot mondani? Ha keletkezésének módját vesszük alapul, azt kell jövendölnünk, hogy bizony-bizony nagyon rövid életű lehet; mert a mi egészségtelen, romlott alapon jó létre, az a természet törvényei szerint nem élhet sokáig.

De ki merné állítani, hogy parlamenti viszonyaink a józan logika elvei szerint alakulnak? Azon a Magyarországon, a melynek miniszterelnöke lehet Bánffy Dezső, semmi sem lehetetlen. Nincs tehát kizárva ama lehetőség sem, hogy az új Ház átéli, helyesebben: átengödi az egész öt évi ciklust, melyre választva lett.

Mit fog, vagy mit akar az végezni a parlament ezen öt év alatt? — azt teljesen fölösleges előre kutatni. Csak egy bizonyos, t. i. az, hogy a megválasztott óriási többség, mely parancsszóra lett megalkotva, parancsszóra elvégzi majd mindazt, amit Bánffy nekik diktálni fog. Nem sokalja-e meg ez a liberális pártnak csufolt érdekszövetkezet majd azok törvény- és alkotmányellenes parancsot? s nem mondja-e fel majd emberibb érzelmei felbuzdulásának vagy talán elkeseredésének egy pillanatában az engedelmességet, az önkényeskedő diktátornak? — ki tudhatja?

Magyarországon — hála Istennek — még talán ez sem lehetetlen!

A nemzet (?) képviselői meg vannak választva, tehát a t. Ház 25-én megalakul. Megválasztja, illetőleg konstatálja, hogy ki lesz a korelnöke, Madarász József-e, ha t. i. elfogadja, — vagy Janicsáry Sándor-e? Ugyanekkor konstatálják, hogy kiket illet meg a korjegyzői tisztség, a mely rövid életű hivatalra koruknál fogva képesítve vannak: gróf Zichy Jakab, ifj. gróf Zichy János, dr. Mezössy Béla, Pichler Győző, Marsovszky Endre, ifj. Perényi Zsigmond báró, Bély László, Feszty Béla, Semsey László, ifj. Vojnics Sándor, Do-

mahidy Viktor és báró Pongrácz Anzelm. — Felolvassák az országgyűlés egybehívásáról szóló legfelsőbb kéziratot s ezzel ki van merítve a nap munkaprogramja.

26-án felvonul a parlament a királyi palota tróntermébe, hogy meghallgassa a trónbeszédet.

27-én felolvassák a trónbeszédet az országgyűlés mindkét házában s a korelnök kihirdeti, hogy az országgyűlés véglegesen a következő napon alakul meg. A 28-iki ülésen megválasztják a Ház elnökeit, jegyzőit és háznagyát, december 1-én pedig a bizottságokat, melyeknek tagjai ezután 2-án leteszik az esküt.

Ezzel aztán a Ház teljesen megalakult és megkezdte nagy munkáját. — Tenni való van elég; de hogy közmegelegedésre végeznék el sok és nagy feladatát? — abban alaposan kételkedünk.

Militarizmus egy darabja.

A katonai nyugdíj terhe Németországban majdnem elviselhetetlen magasságot ért el és évről évre milliókkal szaporodik, írja a »Berliner Vaterland«. Az uralkodó viszonyok közt még sejteni sem lehet, mikor áll be javulás e téren. Ez évben a porosz hadseregben 48 tábornok »ment« nyugdíjba s ha a jelek nem csalnak, karácsonyig az öt tucat is meg fog telni. Azt lehetett volna a lefolyt évben hinni, hogy a hadsereg személyzeti ügyében az idegesség bizonyos állandóságnak adott helyet, mert 1895. tényleg »csak« 42 tábornoknak hozott nyugdíjat (míg a múlt évek 50—60-nak.) De most ismét gyarapodást jelezhetünk! Ez időszert Németországban is felülmúlja a nem tényleges és nyugdíjra jogosult tisztek száma a ténylegesekét. Magát tábornokot 757-et számlál a nyugdíj-állomány.

Hogy ez nem egészséges állapot, mindenki tudhatja. A most említett nyugdíj-teher mellett nem szabad szem elől veszteni a szociális bajt, mely ezen tömeges nyugdíjazásból származik. Az eddig használt rendszer nagyon is alkalmas arra, hogy nagyra növelje a szellemi proletariátust. Növeli azt közvetlen akkor, ha a nyugdíjazott tisztek nem sikerül valami mellékfoglalkozást keríteni a nyugdíjhoz és növeli közvetve, mert egy rakás fiatal embernek veszi ki a szájából a kenyeret. Az adófizető polgárságra pedig elviselhetetlen terheket ró.

hullámok ostromai ellen, s a fürdő hidja mélyen nyúlik be a Balatonba, a víz medre ezen az oldalán nagy távolságra lábolható meg.

Azért szeretik itt jobban a fürdőzők a vizet, mert a tó hullámzása itt nagyobb erejű és nem kell félni a víz erejétől.

A siófoki fürdő oldala mellett, egy fával beültetett uton túl van a siófoki kikötő.

Nohát ez a kikötő még sok kívánni valót hagy fent.

A siófoki kikötő a Siófolyónak a Balaton vizét levezető csatornája kezdetén áll.

Itt egy rozszant épület — fából összetakolva — szolgál arra, hogy a felügyelőnél elhelyezhessük málháinkat, vagy felső ruháinkat.

A Balatonfüredre érkező málhák számára ebben az évben, ennek is a végén, emeltek fából egy fészter forma épületet, mely talán még arra is szolgál, hogy az utasok megpihenhessenek.

A kis öböl elég téres arra, hogy a Balatoni közlekedést innen Balatonfüreddel fentartó Baross vagy Kelen gőzös benne megfordulhasson.

Végre megérkezik a hajó, hatalmas gőztűlök adja tudunkra, hogy készülünk a beszélésre.

A csinos, erős Baross gőzös beérkezik a kikötőbe és beszállunk.

Aki még ilyen nagy vizen nem járt, bizonyos elfogódást érez, amikor Siófoktól bucsút vesz.

Előtte a sik víz, szemben a körvonalan

látható, de ki nem vehető hegység, e hegység alján az utnak célja a még láthatatlan Balatonfüred.

Fölöttünk a kék ég, alattunk a temérdek víz, melyből a somogyi partok hosszú vonalban emelkednek ki és szemben a fejét magasra emelő Tihany, ez a magyar tengerbe benyúló félsziget, mely vállain Tihany és Apáti nevű kis községet emel.

A hegytetőn egyre szebben domborodik ki a tihanyi apátság kéttornyú temploma, a szent Benedekrendűek kolostorával.

Azután halaványul Siófok és kezdenek ki-domborodni a Balaton melléki hegyek.

A fehér párából lasankint kiválik a zöldszintű hegycsoport, melynek lábainál és oldalain fehér házu községek, magas tornyu templomuk tűnedeznek fel, de Balatonfürednek még semmi nyoma.

Majd előtűnnek a Balaton hattyúi, a vitorlás yachtok, a benzin motoru kis hajó, a csónakok, azután a Zöldfa közé rejtett Balatonfüred, elől a tóba benyúló, fából készült fürdőjével.

A Balaton szélén nyárfából ültetett hosszú sétány nyúlik végig, ahol a közönség izgatottan várja az érkező új vendégsereget.

Mikor azután kiszállunk, felvonulunk legelsőbben az Er sébet udvarba, ehhez a nagy két emeletes épülethez, amelyben van elhelyezve a régi fürdő, ennek szomszédságában vannak általában a balatonfüredi üzletek.

Az Erzsébet udvar terraszszert emelkedésen

áll elől fával beültetve, itt áll Kisfaludy Sándor szobra, — ezen a téren van a savanyu kut, melyből jéghideg vasas vizet merit az ide kirendelt szolgaszemélyzet — szükség esetén forró vízzel vegyítve — a betegek számára.

A fürdő a tihanyi apátság tulajdona.

Épen azért nem csodálkozhatni rajta, hogyha Vaszary Kolos biboros, Fehér Ipoly apát és számos főpap kedvencz mulatóhelyévé választja.

Közönsége az ország minden részéből sereglik, mivel vasas fürdője, azután a balatoni fürdő és iszap sok betegséget gyógyít, míg másrésről a víz közelsége és a már nagyra fejlődött erdeje, tele fenyőfákkal, kedves üdülő helyet nyújt.

Adalék Hohenlohe herczeg magyarországi gyógyításaihoz.

A Hohenlohe herczegről e lapokban írott tárcza némi pótlásául és helyreigazításául közöljük a következő sorokat, melyeket olyan ember kezétől vettük, a ki a híres nagy prépostot személyesen ismerte.

Mindenekelőtt téves adat az, hogy Hohenlohe 1855-ben halt meg; ő midőn 48-ban a dolgok zavarodni kezdtek, hagyta el Váradot s vissza nem is jött. Én 1850. szeptember hó végén a papnöveldeben voltam; ekkor már Hohenlohe, ha élt, visszaszajóhetett volna; 1852. évben neveztetett ki nagyprépostá G y ö r f i László, tehát ekkor már Hohenlohe semmi

Peticzió Apponyi mandátuma ellen.

Apponyi Albert gróf, a mint mandátumát átvette, felszólította a jászberényi kormánypártot, hogy adjanak be peticiót választása ellen s ha tudnak felhozni valamit e mandátum tisztálanságára ellen, bizonyítsák be azt az illetékes fórum előtt. Mint értesülünk, a peticiót ma vagy holnap beadják a képviselőház elnökségéhez.

A főrendiház ülése.

A főrendiház szordán déli 12 órakor ülést tart, a melyen a korelnök teszi meg a maga előterjesztéseit. De nem lehetetlen, hogy a néppárt már ezen az ülésen szóba hozza az általános képviselőválasztáson elkövetett visszaéléseket.

Károlyi István gróf pártelnök.

A pártönkivüli képviselők parlamenti működésük egyöntetűsége céljából tudvalevőleg pártkört alakítanak. E pártkör elnökévé s pártönkivüliek vezérévé mint értesülünk Károlyi István grófot óhajtik megválasztani. (Esti Ujság.)

† Petrovich Ferencz.

A nagyváradi I. sz. káptalannak, a classica philológiának, a magyar tudományosságának, Nagyvárad társadalmának gyásza van: Petrovich Ferencz, prépost kanonok, tegnap délután 4 órakor hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. — Ki ne ismerte volna őt a közelmúltból, midőn főigazgató korában bámultuk széleskörű ismereteit, amelyet szeretetreméltóságával párosított? Nyílt szívé, tetőtől talpig magyar ember, ment minden pedanteriától, de kötelességtudó ember, kinek általános műveltsége a legalaposabb tudományos készültséggel és buvárló képességgel párosult.

Mint tanár büszkesége volt a tanári karnak, az igazi magyar tanár mintaképének valódi típusa. Ahol csak működött, mindig egészen betöltötte helyét. Már közel 3 éve, hogy tehetetlen volt, felkereste Reichenhallt, Wörishofent és utóbbi időben üdülés szempontjából a

Félic-fürdőt, de a gyors előrehaladó kór erős szervezeten is erőt vett.

Életrajzi adataiból a következőket közölhetjük:

Siklóson iparos szülőktől született 1836. február 8-án, tehát még sokat várhatott volna tőle a magyar tanügyi irodalom. Gymnasiumi tanulmányait Pécsen végezte, onnét Bécsbe került a Pázmáneumba, a hol 4 évig tanult theológiát, harmadfél esztendeig classica philológiát.

A tanári képesítést később 1867-ben szerelte meg a classica philológiából. Az élet munkáját korábban kezdte 1861-ben, midőn előbb segédlelkészkedett a pécsi egyházmegyében Olaszon, Ráczpetrén és Pécsen. Pécsen a lyceumban lakott és Mendlik néhai apáttal egyidejűleg pályázott a belvárosi plébániára, hanem kisebbségben maradt.

De már 1862-ben püspöke kinevezte a classica nyelvek, részben a német nyelv tanárává a pécsi kath. főgymnasiumban, a hol 11 évig működött; 1873-ban került a budai főgymnasiumba, mint a classica nyelvek rendes tanára és tanári székéből egyenesen főigazgatóvá nevezték ki hozzánk 1881-ben. Mindenütt, a hol volt, tevékeny részt vett a közélet műveltségi mozgalmában, így tagja volt Pécsen a törvényhatósági bizottságnak, a városi iskolaszéknek, a baranyamegyei iskolatanácsnak stb. Budapesten az országos Középiskolai Tanár-egyesületnek, mely sokat vesztett vidékre távoztával, az Országos Közokt. Tanácsnak, a tanárvizsgáló bizottságnak, melynek tagságáról 1884-ben mondott le, stb. stb.

Néhány röpiraton és Tacitus hat évkönyvének mintaszerű kiadásán kívül számos hírlapi és folyóirati cikket írt, mintegy kétszázat, melyek közül nem egy világos előadásával, erős logikájával, alapos tudásával és eleven stílusával keltett méltó feltűnést az országos Tanár-egyesületi Közlöny hasábjain.

1882-ben a király kegyes szent Hubertról nevezett grábai préposttá nevezte ki, majd 1884-ben királyi tanácsossá. 1889-ben lett váradi kanonok és a szent Józsefről nevezett finevelő-intézet kormányzója. Midőn a zágrábi érseki szék megüresedett, komoly jelöltként emlegették, de ismert szerénységénél fogva nem volt hajlandó azt elfogadni.

esetre sem élt. Bunyitay kanonoknál vannak jegyzetek a nagyváradi egyházmegye papjairól, amelyet Erdélyi címiz. kanonok kezdett vezetni, Keley kanonok folytatott, én adtam át a nevezettnek. Az itt található feljegyzés szerint 1849. nov. 14-én halt meg Ausztriában a Bécs közelében fekvő Vöslau faluban.

Az sem áll, hogy a gyógyítással itt Magyarországon teljesen főlhagyott volna. 1831-ben, midőn a kolera először pusztított hazánkban, ultra indult gyógyítani, ekkor lehetett Körös-Tarcsán s gyógyíthatta Szabó Károlyt, Szarvason elfogták, mert a kordont átlépte; akkor ugyanis az inficiált községeket az egészségesektől szigorúan elzárták, de a nép is rendkívül ingerült volt s forrongott; s bizony a herceg jól járt, hogy a tyám elébe került, ki akkor Szarvason volt szolgabíró s néhány napig magánál tartotta; azután Huzly Károly akkor endrődi plébánoshoz ment lakni s ott hetekig volt, csaknem letartóztatva.

A szolgabíró szigorúan tiltotta a betegekkel való érintkezést, de bizony a plébános és a herceg éjjel lopva jártak a betegekhez, midőn is, különösen az utóbbi, hosszan, buzgón imádkozott; a szolgabíró tudta, de azt mondta a plébánosnak, nem bánom csak meg ne tudjam; hogy gyógyult volna meg beteg, atyámtól nem hallottam.

De gyógyított vagy legalább akart ő gyógyítani azután is. Legutóljára talán az én testvéremet, ki görvélykórban szenvedett; ekkor atyám már Váradon lakott, 46.

vagy 47-ben testvérem jogász volt, de a kór már annyira erőt vett rajta, hogy mankón járt. Reviczky rokonunk volt, az mondta szüleimnek, hogy kíséreljék meg a herceghez folyamodni. Szarvasról már ismerte atyám, de meg házat Lotti néni (Reviczky) vezette és így könnyű volt hozzá férni.

Jól emlékszem, hogy testvérem nem egyszer imádkozott a herceggel, az igaz, hogy ugyanekkor már gyógyította dr. Sztaroveczky hasonszenyileg, jobban is lett annyira, hogy 48-49-ben mint huszár szolgálta végig a szabadságharcot.

Hohenlohe alacsony, testes ember volt, piros, egészséges arczsinnel, rövidre nyírott ősz hajjal; mozgása igen heves fürge. Magyarul nem tudott. Egyszer Gencz gör. kath. pap-növendéktől magyarul kérdezte: »szereti a sert.« De oly gyanusan ejtette ki, hogy az csak elképedt, nem tudott felelni: azután latinra tért át.

Hohenlohe herceg jámbor életű ember volt. Az a buzgóság, a mely a gyógyítási kísérletek alkalmával ajkain megnyilatkozott, nem volt képmutatás, hanem az élő hit kifolyása. A szentség hírében hunyt el. Nem régiben hivatalosan is írtak a váradi egyházmegyéhez a herceg szülőföldjéről s az ő szentté avatási peréhez adatokat kértek. De feltűnő adatok hiánya miatt abban maradt a dolog.

Kiválóan ragaszkodott a koldusápoló és finenedékházhoz, a melynek részére eser forint alapítványt is tett; lázas perczeiben is csak gyakran foglalkozott ezen intézettel.

Bezárultak most már azok a jóságos szemek; az örökké mosolygó ajkáról nem hangzik többé a derűs Itáliának zengzengyes classicus nyelve. — Az örök világosság fényeskedjék neki!

A gyászesetről a káptalan a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyváradi lat. szert. káptalan, továbbá Petrovich Károly, Petrovich Erzsébet férj. Müllherr Alajosné, mint testvérek, az összes rokonok nevében is fájdalommal tudatják, hogy kar-társuk, illetőleg testvérük és rokonuk Petrovich Ferencz királyi tanácsos, grábai cz. prépost, nagyváradi lat. szert. kanonok, szt.-József-intézet kormányzó, szentszéki ülnök, életének 61., papságának 38. évében hosszas szenvedés után s az utolsó szentségekkel ellátottan, november 23. napján délután 4 órakor az örökkévalóságba költözött. A boldogultnak földi maradványai f. hó 25-ik napján, reggeli 9/9 órakor a káptalan-sor 9. szám alatti házában tartandó beszentelés és a székesegyházban mondandó engesztelő szent mise után fogjuk a várad-olasz sarkertbe örök nyugalomra helyezni. Mely végtisztességtelre az elhunytak ismerősei és barátai tisztelettel meghívotnak. Az örök világosság fényeskedjék neki! Nagyvárad, 1896. november 23. napján.

A boldogult, ki életében mindig hive volt az egyszerűségnek, úgy intézkedett, hogy temetése „tüntetőleg egyszerű“ legyen és felkéri azokat, kik koszorút szántak koporsójára, fordítsák ezen összeget jótékony célra.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva ma d. u. 3-5-ig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Novemb. 25. Miss Mary Forrest hangversenye a Fekete Sas nagytermében.

27. Délelőtt 11 órakor a »Rabsegélyző-egylet« választmányi ülése.

29. Dr. Szombathy István felolvasása az iparos »Gedek« szaktanfolyamán.

Decemb. 12. A »Ker. Csarnok« második házi estélye.

13. A Gyermekbarát egyesület közgyűlése.

* Király és bibornok. Nagy és indokolt feltűnést kelt a látogatás, melyet a milánói bibornok-érsek, Ferrari Monzában tett. A »Lega Lombarda« az esetet a következőleg írja le: »Amint a bibornokot bejelentették, a király rögtön eléje ment, barátságosan kezét nyújtott neki és dolgozó-szobájába vezette, hol a dívánra ültette, míg maga vele szemben egy széken foglalt helyet. Hosszabb beszélgetés után, melyben a bibornok a klerikális szellemű iskolatörvény szükségességét bizonyította, a király a bibornost a királyné termeibe vezette, hol Mária Pia portugál királyné, Klotild hercegnő és az aosztai herceg a gyűrűsökhöz járultak. A bibornost a királynénál való audienciája alatt a király a bibornok titkárával társalgott s az audiencia után a bibornokot a nagy lépcsőig vezette. S a király itt bevárta, míg ő eminenciája leért s kocsiába lépett.« Nagyobb vagy csak hasonló tisztelettel évek és évtizedek óta egy bibornokot sem fogadott az olasz állam feje. Ezért azt gyanítják, hogy a látogatás nem is az iskolakérdést, illetve, hanem hogy a bibornok a pápa kívánatára bizalmas beszélgetést folytatott a királlyal msgr. Macario missziójára és az olasz foglyokra vonatkozólag.

* Egy bibornok a nőorvosokról. Gibbons bibornok, baltimorei érsek véleményét ezen sokszor meghányt-vetett kérdéstről a »Century Magazine« cz. folyóirathoz írt nyílt levelében fejezte ki, nem ismeretes eléggé, — írja ő, hogy — az egyház vagy kánom jog nem gördit akadályt az elé, hogy a nő az orvosi szakban kiképezze magát. Véleményem szerint a társadalom jólétére fontos dolog az, hogy az orvosi tudomány

művelését keresztény nők kezdjék s terjesszék. Azt az előítéletet, mely a nőket a betegápolásban ugyan részelteti, de az orvosi hivatásból kizárja, nem lehet elég élesen elítélni. Ha az ápolónők ügyesen tudnak ápolni úgy férfiakat mint nőket, a gyógyítás is kell, hogy illő legyen a nőorvosnak. Világos az is, mindennemű és rangu nőre nagy jótétemény volna, ha kellő számu nőorvos léteznék; másrészt a lehető leg-hathatósabban akarom hangsúlyozni különösen az *erkölcsi hatását* egy ily reformnak, mely az erkölcsi megújulásnak hatalmas tényezője lenne.

* **Személyi hír.** S a l a c z Gyula Arad város polgármestere tegnap délelőtti városunkban időzött a Vledényi-féle sajtóper alkalmából.

* **A pannonthalmi ezredévi emlék.** A nyáron nagy ünnepek közt leleplezett pannonthalmi emlék még nincs teljesen befejezve. A szoboresarnok közepéről hiányzik Asztrik püspök alakja, aki abban a helyzetben lesz ábrázolva, amint a koronát Szent István királynak felajánlja. A püspök szobrát most mintázza Jankovich Gyula, az emlékmű tervezője. Asztrik püspököt vallási ihlettől áthatott, de azért büszke tartású férfinak tünteti fel a minta, melyet nemsokára ércbe öntenek. Az elhelyezés csak a jövő esztendőben történik meg Pannonthalmán.

* **I. Vilmos császár és udvari papja.** Minap temették Berlinben dr. Frommel Emilt, I. Vilmos császár udvari papját, a ki a német fővárosban a legnépszerűbb emberek közé tartozott. Sok adoma maradt róla. A többi közt egy ízben a császár azt mondta neki, hogy nagyon szívesen hallgatja predikációit, mivel nincs tekintettel arra, hogy a hívők között a császár is lesi szavait. — Felség — volt Frommel talpraesett válasza — azt hiszem, elég nehéz dolog hat napig uralkodónak lenni, azért bizonyára jól esik vasárnapon semmi egyébnek lennie, mint egyszerű kereszténynek Isten házában.

* **Betegápoló apácák a közkórházban.** Bihar megye közkórházában nemsokára apácákat alkalmaznak betegápolóul. Ez által egy régi óhaj teljesül s a szegény betegek a mostaninál gondosabb, odaadóbb ápolásban részesülnek. A szerződés aláírva már visszaérkezett Bajorországból a mallersdorfi anyaházból a vármegyéhez. Összesen 15 ferenczrendi betegápoló nővér jön a közkórházba. Az aláírt szerződést jóváhagyás végett felküldik a belügyminiszterhez. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a francziskána apácák főnöknője kérvényt intézett a bibornok-püspökhöz az egyházmegyébe való betelepülési engedély iránt. A bibornok készséggel adta meg az engedélyt s egyúttal intézkedett az apácák lelki vezetéséről.

* **A mi embereink dicsérete.** Akik a váradiai közül a kiállítás alkalmából a fővárosban voltak s meghallgatták a felejthetetlenül szép kiállítási korzón a *honvédenekar* művészi játékát, hizhattak a sok dicsérettől, amit a derék fiúkra, különösen azok karmesterére szórt a közönség. Akkor is elismerte *Bachó* érdemeit az egész sajtó. Most hogy be van fejezve a honvédenekarok szervezése, még fokozottabb hangon szólnak a dicséretnek. Ime a „Budapesti Hirlap” elismerő és magasztaló nyilatkozata: A honvédenekarok intézménye a nyár folyamán egész terjedelmében életbe lépett. A zenekarok mind a hét kerületben szervezve vannak és működésüket a katonai körök és a nagyközönség egyaránt elismeréssel fogadják. A honvédenekarok összeállítása begyakorlása országsszerte várakozáson föltül sikerült. A honvédtisztikar meghozott minden áldozatot, hogy a zenekaroknak megkönnyítse a kezdés nehézségeit. A *legfényesebb sikerekkel* eddig az I. kerületi, *budapesti* orkeszter dicsekedhetik, melyet *dezséri Bachó István* karmester rövid idő alatt *valóságos művészi nívóra emelt.* Résztvett majdnem az összes ezredéves ünnepeken s mindenütt föltűnést keltett pompás játékával. Fölvette műsorába a

szébbnél-szebb régi magyar nótákat, harci dalokat, toborzókat s ezekkel oly sikert ért el, hogy *Bachó* karmester brilláns magyar átiratait a közös hadseregbeli zenekarok is átvették és most már széltében játszzák Ausztriában is. *Bachó* rendkívül ügyesen dolgozta föl a magyar motívumokat: oly lágyan és dallamosan, hogy az instrumentáción alig venni észre a fuvóhangszerek harsogó karakterét. Ezenkívül még egy üdvös következményeiben igen fontos hatása lesz a honvédenekaroknak: lassankint fuvóhangszerekhez értő magyar embereket fog nevelni s ezzel kiszorítja orkesztereinkből a cseh és német muzsikosokat és az idegen szellemet. Kívánatos volna, ha a honvédenekarok intéző közegéi összekötésbe helyezkednének a zenekadémiával és konzervatóriummal s ott neveltetnék ingyenesen, esetleg kisebb állami segítséggel a honvédenekarokban begyakorlandó tanulók. A honvédenekarok szervezése körül kiváló érdeme van *Szlávi Béla ezredesnek* és *Szakács Gyula főhadnagy zenegondnoknak*; fáradtságát nem kimélve, oly instituciót teremtettek, melyre az egész honvédség méltán büszke lehet.

* **Hymen.** S z t o j k a László, budapesti törekvő kereskedő, eljegyezte V a r g h a Károly megyei állatorvos, szép és művelt leányát E r z s i k é t.

* **Közigazgatási telefont Bihar megyének.** Pár évvel ezelőtt híre járt, hogy Bihar megye is követi Békésmegye példáját s elkészíteti a megyei közigazgatási telefon-hálózatot, a mely által az összes 17 szolgabírói járás hivatalát összekötnék a megyei központtal, mint az Békésmegyében már teljesen készen is van. A közigazgatási telefon-hálózatnak nagy fontosságát a kereskedelemügyi miniszter is belátta, a mit igazol az a körrendelet, a melyet tegnap küldött le Bihar vármegyéhez. Fejtegeti ebben a közigazgatási telefon nagy fontosságát s kijelenti, hogy az ilyen telefonra vonatkozó mozgalmakat figyelemmel kíséri s ha a megye létesíteni akarja a telefon-hálózatot, forduljon utbaigazításért és támogatásért hozzá.

* **Eljegyzés.** H e u s l e r Vilmos, gazdasági intéző, Konyáron vasárnap jegyezte el G e s z t e s i Janka kisasszonyt, G u t t m a n n Mór könyvvezető kedves, művelt leányát.

* **Felolvasások az iparos ifjaknak.** A nagyváradi iparos segédek továbbképző tanfolyamának vezetői dicséretes eszmét karoltak fel, mikor elhatározták, hogy a tél folyamán sürü egymásutánban népszerű, tanulságos felolvasásokat rendeznek. Az első felolvasás vasárnap délelőtti 11 órakor nagy érdeklődés mellett ment végbe a községi polgári iskola új helyiségében, nagy közönség előtt. S z ü t s l z s ó igazgató olvasott fel szakszerű, becses dolgozatot az ifjúsági önképző körökről s a továbbképző tanfolyamok hasznosságáról. — A második felolvasó dr. S a r k a d i Lajos kamarai titkár volt. A szocializmusról olvasott fel érdekes, nagy megfigyelésre valló s eszmékben gazdag tanulmányt, mely lekötötte a hallgatóság figyelmét. Végül elnök bejelentette azon örvendetes tényt, hogy a nagyváradi ipariskolát az ezredéves kiállításon a kiállítási éremmel tüntették ki. — A legközelebbi felolvasás a jövő vasárnap, november hó 29-én lesz.

* **Kinevezés.** Király ő Felsege dr. Andrásovits Béla kuriai bírót, a kuriához számfeletti tanácselnökké nevezte ki.

* **Uj anyakönyvvezető helyettesek.** A belügyminiszter a révi anyakönyvi kerületbe K á d á r Lászlót, a felső-ábrányi kerületbe B e n e d e k Gézát, a kötegyáni kerületbe K o l b e n h a u e r Mihályt, a széplaki kerületbe K e m é n y Ferencz és a kisjenői anyakönyvi kerületbe T o p e r c z e r Gyulát nevezte ki helyettes anyakönyvvezetővé.

* **A margitta-szilágysomlyói vasut segélyezése.** A debreczen-nagylétei vasut kiépítése által Bihar megye egy tekintélyes részének forgalma még inkább Debreczenbe lett terelve, mint az előtt volt. Ha még a Szilágyságot összekötik, mint már elhatározott dolog, Margittával, a létei vasutat pedig összekapcsolják

a bihari vasutakkal, pl. Székelyhidnál, ez esetben a Szilágyságnak még Nagyváradot érintő forgalma is egészen Debreczen felé irányul, a mi sem Bihar megye, sem Nagyvárad érdekében nem kívánatos. És mégis, Bihar megye és Nagyvárad tekintélyes összegeket szavaztak meg a margitta-szilágysomlyói vicinális vasutra, Debreczen pedig egyszerűen fűgét mutatott. Klobusitzki Béla földbirtokos ugyanis a margitta-szilágysomlyói vicinális vasut engedményese Debreczen városához 30.000 forint segélyért folyamodott. A jogügyi bizottság tárgyalta a kérvényt és a segély megtagadását fogja véleményezni a közgyűlésnek, azzal indokolva határozatát, hogy mindaddig mig Debreczennek az Érmellékkel összekötöttesei nincsenek, fölösleges a vasut-építés Debreczenre nézve.

* **Esküvő.** O r b á n Ignác volt nagyváradi jelenleg temesvár-városi mérnök a jövő kedden, december hó 1-én tartja esküvőjét B u s c h Dávid városi főmérnök bájos és művelt leányával E r z s i k e kisasszonnyal.

* **Választási epizód.** Egy nagyörvistyei gazdát — írja a Nyitramegyei Szemle — megvásárolt volt egy pöstyéni ur 20 frtért, azután mindketten Pöstyénbe mentek a gazda fogatán. A gazda kocsisa haza ment, egy távolabbi vasuti elzárt korlátnál megállni volt kénytelen, és borralalójával az ott levő kocsmába ment. Épen az a vonat jött, a melyik a megvásárolt szavazót vitte; ekkor a magukra maradt lovak megbokrosodva átugrották a korlátot s egyenesen a rohanó gépnek mentek, az persze darabokra tépte a szegény párákat. A szokatlan véletlenben a jobbérzelműek Isten ujját látták, s azután bezzeg nem is lehetett N.-Örvistyén liberális szavazatot vásárolni.

* **Egy gyártelep érdekében.** A sok sáros utcák között Várház-utca is a rosszabbak közé tartozik. A Moskovits Adolf és fia cég kérvényt intézett a városhoz, a melyben kéri Várház-utca kikövezését, mert a kérvény szerint, most járhatatlan az utca. A kérelem támogatására felhozzák, hogy a cég évenként 3000 frtot fizet kövezetvám czimén. Felajánlanak továbbá 200 frt hozzájárulást a kövezésre.

* **A Körözsbe ugrott.** Vasárnap számmunkban megemlékeztünk egy inasgyerek végzetes tettéről, a ki a mult szombaton a kishid karjáról belevetette magát a vízbe. A rendőrségnek sikerült a fiu nevét kipuhatolni. Vég s ó Jánosnak hívták s Bojt községben lanknak a szülei. S z o b o t a Mihály nagyváradi csizmadia mesternél inaskodott; de nagyon makacs, vásott gyermek volt s így sok bajt okozott a gazdájának, A mult héten elszökött a mesterétől s valószínűleg e miatt való félelmében követte el a végzetes tettet. A holttestet daczára a hosszas keresésnek, még nem találták meg. Azt hiszik, hogy fennakadt valahol s azért nem akadtak rá. A gyermek szüleit értesítették a szerencsétlenségről.

* **A lakodalom halottja.** A napokban a szomszédos Ostoros községben megrendítő szerencsétlenség történt egyik lakodalmon, melyet a falu egyik legszebb lányának férjhez menetele alkalmából tartottak. A meghívott vendégek közül egy ugyanis a vacsora alkalmával kissé jobban akarta nyelni a jó libapecsenyét, mint a hogy birta s egy nagyobb falat megakadt a torkán, a mitől ott a vendégek szeme láttára az erős fuladási rohamok folytán kiszervegett.

* **Lakodalom esküvő nélkül.** Bihar-félgyházai határral szomszédos Ferenczi tanyán történt nov. 17-én, hogy nagy sereg lakodalmi vendég gyűlt egybe. A tanyai gazdának, Ujvárosi Sándornak Julcsa nevű leánya volt férjhez menendő. A vőlegényt Biró Mihálynak hívták. A vendégek a szomszédos községekben és tanyákról jöttek a lakodalmas házhoz. Egyszerre azonban csak nagy meglepetés zavarta meg az ünnepi örömet. A násznagy ugyanis addig himezett-hámozott, mig végre kibökte, mi a baj. Ez pedig az volt, hogy a jegyző nem tartja meg a polgári kölest, mert a törvény által előírt idő még nem telt le. Lett erre azután ijedtség. Mi lesz a sok pecsenyéből, túros lepényből és egyéb fajta enni-

valókból. A násznagynak végre mentő gondolat támadt. Azt ajánlotta hogy tartsák meg most a lakodalmat, a polgári és egyházi esküvőt majd meg tartják később. A vendégek mind beleegyeztek és csak a menyasszony kötötte ki magának, hogy a kontyot nem tűzi fel csak szombaton. Így történt meg, hogy a menyasszony a szokás ellenére lebecsült hajtással járta a menyasszony-táncot. Nem is zavarta meg a vidám mulatságot semmi egyéb egy kis inezidenstől. Egyszer ugyanis a menyasszony keservesen sírva fakadt. Kérdezték, mi baja mi lelte, mire ez zokogva panaszkodott:

— Megcsókolt az uram, vagy micsodám, pedig még nem is vagyok asszony.

* **Elégett telekkönyvek.** Szent-Gotthárdon tegnapelőtt a telekkönyvi hivatalban tűz ütött ki, a melyet csak akkor vettek észre, mikor a telekkönyvek nagyrésze megsemmisült. Tizennégy-tizenöt község telekkönyve részben, négy-öt községé pedig teljesen elégett. Egyesek és különösen pénzintézetek igen tetemes kárt szenvednek. A tűz keletkezésének okát nem tudják.

* **A biharmegyei és nagyváradinőgyelet** által 1896. évi november hó 29-én tartott zeneestélye alkalmával teljesített felülfizetéseknél:

Rádl Ödön 3 frt. Hatfaludy kapitány 3 frt. Glac Antal 3 frt. Szöke Kálmán 1 frt. id. Rimánóczy Kálmán 2 frt. Dr. Kecskeméti Lipót 1 frt. Deryei Antalné 1 frt. Fleischer Mór 1 frt. Friedmann Benóné 1 frt. N. N. 10 kr. Bereczky Gézáné 1 frt. Stern Mártonné 2 frt. Br. Königs-warter Hermann 3 frt. Markovits Antal 3 frt. Horthy Istvánné 3 frt. Ponpaury Károlyné 2 frt. N. N. 3 frt. 20 kr. Bauma Vinczéné 2 frt. Markbreit Irma 1 frt. Dr. Kornstein Lajosné 2 frt. Ifj. Berger Sámuel 2 frt. Róz Irma 1 frt. Dr. Döry Ferencz 3 frt. Weiszlovits Adolfné 2 frt. Popper József 1 frt. Weiszlovits Lajosné 1 frt. Járosi Károly 1 frt. Fekete Sándorné 3 frt. Hevesi E. 1 frt.

A szíves felülfizetőknek köszönetét nyilvánítja az egyleti elnökség.

* **Az iparostanulók fegyelmezése.** Az iparostanonez iskolákban, éppen úgy, mint Nagyváradon, másutt is sok baj van a rakoncátlanabb elemekkel. Egyes helyeken azonban úgy segített az iskola igazgatóságának az iparhatóság, hogy a rendellenkedő tanoncokat a közigazgatási fogházba zárták. A miniszter most hosszabb körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, a melyben kijelenti, hogy a fegyelmetlen tanulókat ilyen módon büntetni már azért sem szabad, mert ez káros lehet rája nézve és erkölcsi romlására vezetne. Abban azonban egész tekintélyével segélyre lehet az iparhatóság az iskola igazgatóságának, hogy az érvényesíthesse a szükséges iskolai fenntartást.

* **A szalacsi javasasszony.** A napokban részletesen megemlékeztünk a hegyköz-szárdobágyi véres gyilkosságról, hogy Nagy József öreg, 70 éves ember egy kapával agyonverte gazdasszonyát: özv. Szabó Sándornét és a holttestet a meggyilkolt szegény asszony telkén elásta. Azt is megirtuk, hogy a bihari csendőrség egy heti szigorú kutatás után megtalálta a holttestet s elfogta a gyilkost, aki már a nagyvárad kir. ügyészség fogházában ül. A gyilkosság híre a környék községeiben is elterjedt s a babonára hajló falusi nép között azt hirostelik, hogy a híres szalacsi asszony mondta meg, hogy hol van elásva a megölt asszony holtteste s csak így találták meg. A nevetséges mende-monda sok hívőre talál, ami még öregbiti a szalacsi Pythia hirnevét.

* **Rendőri hírek. Kié a papagáj?** Bauma Vincze vendéglőstől elszabadult a papagáj már hetekkel előbb. A drága szárnyast most megtalálta gazdája egy Szilágyi nevű kintornásnál, aki jövődmondó cédulák húzására használja a madarat. Azt állítja, hogy egy paraszt embertől vette s nem akarja visszaadni. Perrel döntik el, hogy kinek krárog a papagáj. — **Nagy lopás.** Megemlékeztünk arról a tolvaj bandáról, a mely Jármí Mihály vezetése alatt tömeges lopást vitt véghez Nagyváradon. A rendőrséghez még folytonosan érkeznek újabb feljelentések lopásokról, a melyeket a díszes mákvirágok követek el.

* **A Volpi czirkuszban** vasárnap két előadás volt. A délutáni előadáson nagyrészt gyermekek töltötték meg a nézőteret s gyönyörködtek az öreg Volpi által bemutatott majmok produktión. — Este fél 8 órakor vette kezdetét a nagy előadás s fél 11 óráig tartott melyen ifj. Volpi igazgató, valamint a zenebőhőczok és a Dummer August mulattatták a zsufolásig megtelt czirkusz közönségét igazán ügyes előadásaikkal.

x **Alkalmi áruház.** Miután ma már mindenki azt figyeli, hogy hol juthat jó áruhoz olcsón, nem mulaszthatjuk el, hogy olvasó közönségünknek tudomására ne hozzuk, hogy **Markovits Mór** Kert-utca, Korona kávéházzal szemben levő partie-áru kereskedőnél kínálkozik ily kedvező alkalom, hol is 50%-al gyári áron alul lehet beszerezni minden szükségeset, miután fentnevezett kereskedő csődtömegeket árusít ki.

A sakkisták előértekezlete.

Az alakítandó sakk-egylet érdekében vasárnap délelőtt 11 órakor tartották meg a nagyvárad sakkbarátok összejövetelüket, a keresk. csarnok kis termében, melyet az igazgatóság készséggel engedett át e célra. Ott voltak:

Dr. Beöthy László főispán, Adorján Emil, Böhm Jenő, Böszörményi Géza, ifj. Berger Sámuel, Berliner József, Cseresznyés Albert, Diósi Ferencz, Farkas Izidor, Gesztesi Ödön, Gerő Ármin, Gábel Jakab, dr. Hoványi Gyula, Kutka Géza, Kurländer Ede, ifj. Klein László, Klein Sándor, Kurecsku Ádám, Kornhäuser Antal, Klein Sámuel, Laszky Ármin, Madaras Elek, May Sándor, Máthé László, Magyary Jenő, Mandel Viktor, Nyíry György, Niedermann Antal, Pashecz Ignác, Petri János, Sarkadi Ignác, Schwarz Izidor, Weisz Emil, Veres Zsigmond és Várad Mór.

Dr. Hoványi Gyula esínos beszéddel üdvözölte a jelen voltakat fejtegetve a sakkjáték nemes voltát s kihatását a társadalmi életre. *«L'union fait la force»* mondá. Egységben van az erő. A nagyvárad sakkbarátok is egyesülni akarnak, hogy így fokozottabb tevékenységet fejthessenek ki e nemes játék művelésében.

Az értekezlet dr. Beöthy László főispán indítványára egyhangulag dr. Hoványi Gyulát választotta meg az értekezlet elnökének, jegyzőül pedig Gesztesi Ödönt.

Dr. Hoványi Gyula egy bizottság kiküldését javasolja, melynek feladata volna az alapszabályok kidolgozása.

Az értekezlet elnök indítványára a következőket küldi ki: Böszörményi Géza, dr. Kiss Dénes, dr. Várady Zsigmond, Madaras Elek, Niedermann Antal, Gesztesi Ödön és főispán indítványára elnöknek dr. Hoványi Gyula.

Ezután a tagdíjak és helyiség kérdése fölött fejlődött ki élénk eszmecsere, melyben részt vettek: Beöthy László főispán, Böszörményi Géza, Farkas Izidor, dr. Hoványi Gyula, Niedermann Antal, Gesztesi Ödön, Adorján Emil.

Végre is abban állapodtak meg, hogy e kérdések eldöntésével a szervező-bizottság bizassék meg.

Gesztesi Ödön indítványozza, hogy a jelenlevők már most írják alá az ivatek, a mi ellen jogilag dr. Beöthy László emel kifogást, azonban többek hozzászólása után az értekezlet elfogadta az indítványt Böhm Jenő azon hozzáadásával, hogy az aláírások csak az alakuló közgyűlés után válnak hitelesekké.

Ezután dr. Beöthy László főispán indítványára az értekezlet köszönetet szavaz dr. Hoványi Gyulának az értekezlet egybehívásáért s annak tapintatos vezetéséért.

A munkások tüntetése.

A fővárosi munkások vasárnap tüntetést rendeztek, mely azonban nem oly zajos volt, mint az ezelőtti szocialista tüntetések. Délelőtt a különböző szakegységek gyűltek össze saját helyiségekben s gyűlést tartottak munkaközvetítési, szervezkedési ügyekről az általános szavazati jogról stb. A gyűlések rendszerben folytak le.

Délután hat gyűlést tartottak a város különböző pontjain levő vendéglőkben. »A parlament és a nép« napirenddel. Mindenütt képviselve volt a rendőrség.

Magyarul és németül beszéltek a szónokok, éles szenvedélyes hangon. Panaszolták, hogy a munkásokat nem védik, nekik nincs sehol szavuk, szavazati jogot nem kapnak. Szervezkedni kell tehát a munkásoknak törvényes uton és eszközökkel, ha így nem sikerül a hogy lehet. Törekedni kell, hogy bejussonak a parlamentbe s ott kényszerítsék a kormányt a munkások érdekeinek megfelelő törvények benyújtására.

Egy-egy gyűlés befejezése után a munkások kettős-négyes sorokban, kabátjukon élénk piros papiros kokárdával: Jogot a népek felírásával elindultak a sétára.

Délután fél négy órakor jelent meg az első tüntetőcsoporth a Ferencz-körút felől s az Erzsébet-körúton végig az Andrássy-ut felé vonultak. Négyes rendekben mentek, csöndben s a rendőrök, noha tilos volt a csoportban való vonulás, nem bántották őket. Nemsokára a Dohány-utczából kokárdás menet, az emberek négyes sorban, karonfogva mentek. Ezeket sem bántották.

A rendőrök csak szoritkoztak, hogy a hol egyes csoportok megálltak, azokat megszóllították:

— Mozogni tessék!

Öt órakor nagyobb élénkséget okozott a 160 fehértollas jászberényi, akik Apponyit éltelve, a Kerepesi-uton a központi pályához felé mentek, Krecsányi rendőrkapitány ezt a csoportot is fölakarta oszlatni, de amikor megértették vele, hogy a jászberényiek nem szocialisták, engedte tovább vonulni őket.

Alkonyatkor az Andrássy-utról visszatérő tüntető csapatok már zajosabbak voltak. A Newyork kávéház előtt egy tüntetőt a rendőrök letartóztattak, mire zajos füttty és abczugolás keletkezett.

Az Andrássy-utra özlönlöttek a sétálók a gyűlések helyéről s négy óra tájban az impozáns-ut két gyalogjárója csak úgy feketélt a párosával négy-öt lépésnyi távolságban sétáló munkásoktól.

Ez a séta vagy egy óra hosszat tartott, a míg a munkások az Andrássy-uton föl és vissza haladtak az Oktogon-térig, a hol Urs Nándor rendőrtanácsos előbe állott a menetnek s föl-oszításra szólította föl a munkásokat, egyuttal rájuk parancsolván rendőreit.

EGYESÜLETEK.

Felolvasó estély a »Réti Népkör«-ben.

Vasárnap este szép számú közönség előtt dr. Rózsá Mór orvos, tetszéssel fogadott felolvasást tartott a »Réti Népkör«-ben: *„A munka egészségtana“* czimmel.

Ezen népszerű egészségtani értekezésében fejtegette a felolvasó a munkával járó higiéniai ártalmakat s ezek óvszereit. Bevezető soráiban lendületes szavakban méltatta általában a munka ethikai becsét; léleknevelítő s test-edző hatását, továbbá a fejlődés s tökéletesülés törvényét alkalmazta a munka eredményeire, t. i. a szellemi s anyagi művekre, a gazdasági s ipari terményekre. Aztán érdekesen ismertette a különféle foglalkozással járó egészségi veszélyeket u. m.

az ülő-foglalkozásokat, az ásványi-, növényi- vagy állati-porban dolgozók csoportját, a mérges anyagokkal járó ipari- s gyári munkás-osztályt.

a hő- s lég-változásainak kitett munkáscsoportot

a fertőzéssel összekötött foglalkozásokat.

az egyes testrészek elferdülésével vagy elfajulásával járó munka-csoportot,

a szellemi munka művelőinek osztályát.

Mindezen csoportokat részletesen fejtegette s azon higiéniai óvszereket s tanácsokat is felsorolta a felolvasó, a melyeket követni kell minden egyes munkacsoportnak, hogy egészségét állandóan megtartha sa. Végül elárulta a hosszú élet titkát, a melyet 10 pontban, mintegy 10 parancsolatban foglalt össze.

A rabsegélyző egyesület ülése. A nagyváradi rabsegélyző egyesület választmánya f. hó 29-én, azaz vasárnap d. e. 11 órakor rendes ülést tart, melyre a választmányi tagok, ez uton is meghívotnak.

MULATSÁG.

Fodrász kolon. Vasárnap zajlott le a harmadik kolon estély, mely kotilionnal volt megtartva a »Fekete Sas« nagytermében, melyen szépszámú közönség volt jelen.

A négyeseket 40 pár táncolta Dula Miklós jó zenéje mellett.

Jelen voltak: Asszonyok: Kiss Lajosné, özv. Tóth Mihályné, Sárváry Istvánné, Sobodka Istvánné, Ujváry Vilmosné, Pápay Istvánné, Horváth Sándorné, Felvinczy Lajosné, Gergely Józsefné, özv. Bartha Józsefné, Nagy Kálmánné, Sinka Lászlóné, Kangur Teréz, Menszár Józsefné, Szakáts Józsefné, Demeter Istvánné.

Leányok: Sheffer Mariska, Bartha Irén, Demeter Jolán, Rimóczy Mariska, Kiss Mariska, Sárváry Erzsike, Nagy Teréz, Nagy Gizella, Pápay Mariska, Szakáts Piroska, Horváth Piroska, Clementisz Gizella, Hirsch Sarolta, Hirsch Fáni, Gergely Teréz, Felvinczy Teréz, Menszár Mariska, Bitera Irma, Sárváry Juliska, Sheffer Erzsike stb.

Igazságszolgáltatás.

»A felügyelő ur.«

— Sajtóügyi tárgyalás. —

A nagyváradi esküdtzék tegnap tárgyalást tartott a Vledényi-Schankabank Károly ellen Roboz József által indított sajtóperben.

A kir. törvényszék e napra a következőképpen alakult: Elnök Millye Gyula, szavazó bírák K. Nagy Sándor és Gram Sándor. Jegyző Linczinger Gyula.

Délelőtt kilencz órakor alakult meg az esküdtzék a következőképpen: rendes tagok Kovács Béla, Gábel Jakab, Stark Gyula, Molnár Lajos, Barts Arthur, dr. Komlós József, Walner Ödön, Kugler Albert, Molnár Imre, dr. Papp Koriolán, Erdély József, Prieleszky Pál. Póttagok dr. Molnár Imre és Kaczián Károly.

Az inkriminált közlemény.

1896. június hó 24-én az »Alföld« című aradi pol. lapban egy közlemény jelent meg, »a felügyelő ur«, mely sértő kifejezésekkel illetve Roboz József akkori aradi süketnéma intézeti igazgatót, jelenleg a váci süketnéma intézet felügyelőjét. A közlemény többek között a következő kifejezéseket foglalja magában:

»Roboz József multja nem egyéb a botrányok láncolatánál. Örömmel válik meg tőle az aradi iskolaszék, midőn e hitehagyott-hálátlan Wlassits különös kegyelméből Budapestre vitetett fel, hogy ott játsza kis játékeit.« Ezután az »Arad és Vidék«-ből kiollózott kitételeket teszi közzé, melyért »ez az általánosan ismert jó ur elfelejtett elégtételt kérni.« A soborsini botrány indítója és főmozgatója ez a himpélér« stb.

Az »Arad és vidék« következő szavainál folytatja: »a fogadatlan prókátort legazemberezttem, aztán elvertem a gyáva pimaszt« stb.

A vádlott.

39 éves, ág. ev. vallásu, hirlapíró.
E. Szerzője-e ön a felolvasott közleménynek?

V. Nem.

E. Az ön beleegyezésével jelent az meg?

V. Igen.

E. Mi volt ezzel a célja?

V. Hogy ne neveztesék ki a süketnémák intézetének felügyelőjévé.

A tanuk.

Ügyész: Csupán erkölcsi tanuk kihallgatását kéri.

Védő Simon Jenő: A vizsgálatot a legszelebb mederben megengedi.

A törvényszék határozatként kimondja, hogy

két tanu mellőzésével az összes beidézetteket kihallgatja.

A vádló tanui.

Mindenekelőtt a vádló tanuit hallgatták ki. Ezek: Esiterisz Kálmán, Somogyi Gyula, Révész Sándor, Mády Mátyás, Róth György, Szabó József, Bécsy Géza és Nagy Sándor, kik egyhangulag állítják, hogy Roboz törekvő, jellemes és becsületes ember.

Egyedüli hibája, hogy nehézkes természetű s törekvése által sokaknak szálka volt a szemében. A polgármesterrel történt összeütközése által az aradi társadalom nagy részének ellenzenvét vonta magára s ezért eltávózása alkalmaival az iskolaszék a távózási »örvendetes« tudomásul vette.

Bizonyágot tesznek még szakértelméről és tisztességes magaviseletéről.

A vádlott tanui.

Mindenekelőtt Salacz Gyula Arad városi polgármestert hallgatták ki. Utána Seiler István, Millig József, Rusz Alajos, Meszlényi Antal és Blau Mátyás tanukat hallgatták ki. E tanuk egyrésze nehézkes természetéről tett bizonyágot s nem a legjobb szinten tüntették fel vádlót. Meszlényi Antal aradi ügyész nyilatkozata szerint »olyan ember, kivel nem érdemes kezelt fogni, irodalmi tolvaj, ki egy Kalauz című német írótól összeszedett könyvet saját neve alatt adott ki, az eredetivel szóról-szóra megegyez«.

Ezután a becsatolt 24 iratot olvasták fel, mely után a bizonyító eljárás véget ért.

Bulyovszky József vádbeszéde.

Három részre osztja a közleményt. Mind-egyikben lát nemcsak becsületsértést, hanem rágalmat is. Ezt igyekszik bizonyítani s hivatkozik a törvényekre, melyek még a más lapokból kivett és közölt sértő cikkekért is elítéli a felelős személyt.

Kéri a »vétkest« kimondani, hogy a becsületében megtámadott közhivatalnoknak a kellő elégtételt megadassék.

A vádbeszéd.

Dr. Simon Jenő aradi védőügyvéd terjesztette elő ezután a védelmet. Humoros vonásokkal ecseteli a vádló jellemét s egyenkint kezdi bizonyítani a közleménynek valódiságát s kéri védenéz felmentését. Erre vonatkozólag Bulyovszky József választ terjesztett elő, melyre a védő rövid viszonzással élt.

A kérdőpontok.

Ezután elnök összegezván a tanúzás és bizonyító eljárás eredményét, feltette az esküdtzék elé a kérdéseket.

A verdikt.

Félőrai tanácskozás után az esküdtzék a következő határozatot hozta:

I. Foglaltatik-e az inkriminált közleményben rágalmas? 9 nem, 3 igen.

II. Ha rágalmas nem, foglaltatik-e becsületsértés 12 igen.

III. Kiadója-e vádlott az inkriminált közleménynek 12 igen.

IV. Vétkes-e rágalmasban? 10 nem, 2 igen.

V. Ha rágalmasban nem, vétkes-e becsületsértésben? 8 igen, 4 nem.

Ezután a törvényszék visszavonult s zárt ülés határozataként a 261. § rendelkezése szerint a vádlottat becsületsértésért 100 frt fő és 20 frt mellék büntetésre, esetleg 24 napi elzárásra, továbbá az 504 frt felmerült költség megtérítésére ítélte.

Védő semmisségi panaszt jelentett be az ítélet ellen.

A poszkizlis kérelme. Csombor Imre a negyedmillió postalopás hirhedt hőse, mióta leleplezték, kicsöppent a jómódból. A kincstár ugyanis 240000 frt erejéig végrehajtást kért ellene, mire aztán zár alá vették minden vagyonát. A mult heteken kérvényt adott be a bírósághoz, hogy utasítsa a kincstárt, hogy neki kényelmes lakást és évi járadékot adjon.

A bíróság azonban elutasította a kérelmét azal a megokolással, hogy teljesítését sem a végrehajtási törvény, sem a gyakorlat nem engedi meg. Csombor erre föllebbezett a királyi táblához, a mely a tegnapi ülésén föloldotta az elsőbíróság végzését és a kincstár meghallgatását rendelte el.

Tilos a politizálás. A Népszava című munkás ujság legutóbbi több politikai tartalmu cikket közölt, noha a törvényszabta kaució révén nem váltott arra jogot. A rendőrség ennek következtében ma délelőtt az említett ujság szerkesztőségében házkutatást tartott s az inkriminált számokból több példányt lefogalt. A sajtórendőri kihágás dolgában a büntető törvényszék fog ítélni.

A pisetum. Néhai Simor János hercegprimás örökösei a magyar királyi államkincstár ellen 176.116 frt 53 krajczár erejéig tudvalevőleg rendes pert indítottak. A kereset szerint ennyi járt a néhai hercegprimásnak pisetum címén. A kincstár illetékességi kifogással élt, a törvényszék azonban azt elvetette és a pör fölvetelére határnapot tűzött ki. A budapesti kir. ítélőtábla a kincstárnak adott igazat, az illetékességet leszállította. A királyi táblának érdekes határozata ma érkezett le a törvényszékhez.

T Á V I R A T O K.

Kihallgatás.

Bécs, november 23. (Saj. tud. táv.) Sándor szerb király ma hosszabb kihallgatáson fogadta Goluchowski gróf kül- és Kállay Béni közös pénzügyminisztereket.

Báró Dániel Ernő Bécsben.

Bécs, november 23. (Saját tud. táv.) Ő Felsőge mai általános kihallgatás alkalmával fogadta báró Dániel Ernő magyar kereskedelmi minisztert, aki legutóbbi kitüntetését köszönte meg ő Felsőgeének.

A főkapitány távózása.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) Rudnay főkapitány kijelentette egy ujságíró előtt, hogy az ő távózásáról világgá bocsájtott hírek: alaptalanok.

Gombos Béla betegsége.

Ó-Becse, nov. 23. (Saját tud. táv.) A lapok ama hire, mintha kerületünk képviselőjének: Gombos Bélának lábát amputálták volna, valótlan. Sulyos lábaja van ugyan, de már jobban van.

Az orosz nagyherceg Bécsben.

Bécs, november 28. (Saját tud. távirata.) Ottó királyi herceg reggelijén jelen volt az orosz nagyherceg Kapnist gróf orosz nagykövet és neje, valamint az orosz katonai atache Woronin és az osztrák-magyar pétervári nagykövet Lichtenstein herceg.

Bécs, nov. 23. (Saját tudósítónk táv.) Nikolajevics orosz nagyherceg Ottó királyi herceggel Gödingben vadászaton volt és ma este ismét Bécsbe visszatért.

Bulgár zavargók.

Budapest, november 23. (Saj. tud. táv.) »Asty« című görög ujságnak írják. Szalonikiból, hogy Langovani nevű falu templomába bulgárok betörték és követelték az isteni tiszteletet végező paptól.

hogy azt bulgár nyelven tartsa. A nagy zajra előre hívott rendőrök kiűrtették a templomot és azt bezárta. Ez ellen a salonikii metropolita óvást emelt.

Elfogott váltóhamisító.

Zsombolya, november 23. (Saját tud. táv.)
Popper Manó gépkereskedő és bankigazgató, ki gazdag emberhírében állott, 3 héttel ezelőtt hirtelen eltűnt. A vizsgálat kiderítette, hogy eltűnésének oka: 10,000 forintnyi váltóhamisítás. Popper Amerikába készült átvitorlázni, de a gőzös hidján, éppen, mikor a hajó el akart indulni, a német rendőrség nyakon csípte s most hazaszállítja Zsombolyára.

Megmérgezett fiatal asszony.

Lugos, nov. 23. (Saját tudósítónk távirata.)
 Nehány nap előtt ide hoztak egy szép fiatal asszonyt: az alig 20 éves **Häntler Rózá**t, aki lakóhelyén Dragomiresten súlyosan megbetegedett. Lugoson rokonai ápolták és az orvos befecskendező orvosságot rendelt neki, mely fájdalmát jelentékenyen enyhítette. Tegnap azonban fájdalmai oly borzasztó mérvben léptek fel, hogy — egyedül lévén — a befecskendezésre szánt orvosságot kiitta. Az orvosság — méreg volt s a szép asszonyt rögtön megölte.

KÖZGAZDASÁG.

Az orsz. magyar gazdasági egyesület közgyűlése.

Budapesten Köztelek nagytermében vasárnap volt az Országos Magyar gazdasági Egyesület rendes évi közgyűlése **Dessewffy Aurél** gróf

elnöksével. Ezen az ülésen ünnepelte meg az egyesület hivatalosan a millenniumot is. Az egyesület tagjai nagy számban jelentek meg.

Dessewffy Aurél gróf hosszabb ünnepi beszédet mondott, melyben először is a millenniumi ünnepelés jelentőségéről szólt néhány lendületes szót, majd áttért a mezőgazdaság mai helyzetére, melyben a kulturális haladás eszközeinek megszerzése kétszeres nehézséggel jár s melyben a mezőgazdaságra s az ennek támogatására alakult egyesületek kettős terhek hárulnak. Azután visszatért az egyesület múltjára s **Széchenyi István** grófnak az egyesület megalakulása körül szerzett érdemeit méltatja.

Majd ezután áttér a nemzetközi gazdaságkongresszusra s kiemeli **Darányi Ignác** dr. földművelésügyi miniszter érdemeit a kezdeményezés és közreműködés tekintetében, s elismerését és köszönetét fejezi ki, kérve a miniszter további támogatását. Történetileg ismerteti azután a magyar gazdaságsadalom fejlődését máig.

Az élénk tetszéssel fogadott beszéd után **Mérei Lajos** szólalt föl s lendületesen szólt **Dessewffy Aurél** gróf érdemeiről s örömet fejezte ki, hogy az egyesület elnökét éppen akkor érte a királyi kitüntetés a titkos tanácsosi méltósággal, a mikor a gazdák élén, mint azok zászlótartója erélyesen igyekezett a gazdaságsadalom diadalát kivívni. Ezt kéri jegyzőkönyvileg megörökíteni.

Az eljenzéssel fogadott és egyhangulag elfogadott indítvány után **Mérey Gyula, Darányi Ignác** dr. földművelésügyi miniszternek indítványozott jegyzőkönyvi köszönetet agrárius szinvallásáért és buzgalmaért. Miután ezt is megszavazták, tiszteletbeli tagokká választották a külföldi gazdasági élet több tekintélyes férfait.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el s 15 választmányi tagot választottak.

Terménytőzsde.

Budapest, nov. 23.

Buza ősze, bácskai	8.28
ősze, északi	8.29
október-novemberre, bácskai	6.90
okt.-nov.-re északi	6.92
Rozs ősze bácskai	4.19
Rozs ősze, északi	4.20
Tengeri, okt.-nov.-re, bácskai	0.00
okt.-nov.-re, északi	0.00
Repce október-novemberre, bácskai	11.60
okt.-nov.-re, északi	11.70

Bécs, november 23.

Buza tiszai	8.90—8.70
bánsági	8.83—8.59
bácskai	7.29—8.30
szokványáru ősze	8.28—8.30
Buza szokványáru tavaszra	7.05—7.25
Rozs tiszavidéki	4.65—4.75
szokványáru ősze	7.22—7.25
szokványáru tavaszra	7.88—7.40
Tengeri magyar	6.40—6.43

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. nov. 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122 —
Magyar koronajárdék	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	122 —
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar föltehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100 —
Horvát-szlávon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségy-kölcsön	152. —
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy-kölcsön	136.50
Osztrák járdék papírban	101 —
Osztrák járdék ezüstben	101. —
Osztrák járdék aranyban	122. —
Osztrák korona járdék	101. —
1860. osztrák államsorsjegyek	144.25
Osztrák magyar bankrészevény	935. —
Magyar hitelbank részevény	401.75
Osztrák hitelintézeti részevény	364.20
Osztrák-magyar államvasuti részevény	350. —
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.52
Német birodalmi márka	58.85
London vista	119.90
Páris vista	47.70
20 márkás arany	11.50

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

!! Olcsó és szolid kiszolgálás !!

274 2—5

Mranyi és Róth

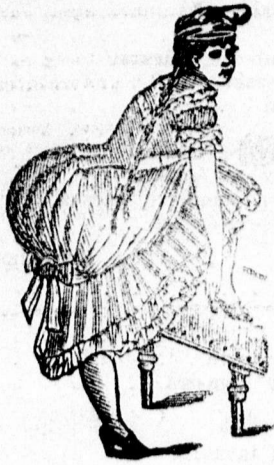
Nagyvárad, Zöldfa-utca 36. szám alatt.

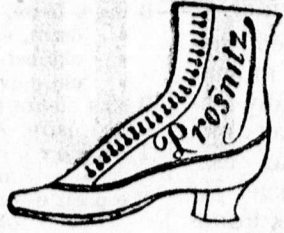
Áruház 36.

Hi üzlet.

Elegáns, divatos és tartós árúk, női-, férfi- és gyermek-czipőkben, kalap- és fehérneműben, továbbá harisnya, téli alsó ingek, lábbravalók esőernyők, keztük, nyakkendők, gallérok stb.

270 1-15

Legjobb

és

legolcsóbb

női-, férfi- és gyermek
czipőket

lehet szabott árak mellett venni

Leitner Lázár

czipő, kalaps férfi-divatáruházában

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca, a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

COAKS,

tartós fűtésre legjobb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a gáz-coaks, mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg. — A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor métermázsánként **14 krajczár fuvardíjért hához szállítjuk** a város belterületén. Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább **250 kilót** rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.

Nagyvárad, 1895. novemberben.

NAGYVÁRADI LÉGSZESZGYÁR:

Az igazgatóság.

258 10-12

2656/1896.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatóságánál lemondás folytán megüresedett és a f. évi december hó 10-ik napján tartandó rendes közgyűlésen választás útján betöltendő s nyugdíj jogosultsággal bíró másod oszt. **fogalmazói** és egy másod osztályu **számtishti** állásokra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom ennél fogva mindazokat, kik ezen évi 500 frt fizetés és 200 frt lakbérrel javadalmazott II. oszt. **fogalmazói**, illetőleg 500 frt fizetés és 150 frt lakbérrel javadalmazott II. od oszt. **számtishti** állások valamelyikét elnyerni óhajtják, miszerint az 1883. évi I. A. cikk értelmében felszerelt pályázati kérvényeiket a f. évi **december hó 5-ik napjának délutáni 5 órájáig** közvetlenül dr. Beöthy László főispán ur ő méltóságához annyival inkább beadják, mivel a később beadott vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

Nagyváradon, 1896. november hó 21-én.

Sal Ferencz,

278 1-1

kir. tanácsos, polgármester.

→ Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak. →

Főmagasságu *Dr. Schlauch Lőrincz*

bibornok ur Ő Eminenciájának szállítója.

SZILÁDKY **ÉS TÁRSA**

NAGYVÁRADON, BÉMER-TÉR, POYNAR-FÉLE HÁZ.

FÉRFI RUHÁK.

Midőn a gazdag választéku **angol** és **francia** kelmékkel berendezett raktárunkat a t. közönség figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legujabb eredeti divatczikkei

nagy választékban nálunk kaphatók s — tekintettel a divat haladására — a jó munka és izléses divat keresztülvitelére a legkitünőbb erőkkel rendelkezünk.

Szövetek mérték szerinti eladása gyári árakon.

→ Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és mintákkal szolgálunk. →

(214) 14-20

Jutányos, határozott árak.

→ Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak. →

Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak.

Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak.